

VIERING

zondag 4 januari augustus 2026

Borg Westerwolde, Ter Apel

voorganger: ds. Marien Grashoff

Welkom

Aanvangslied : 'Dankt, dankt nu allen God' (JdH 156: 1, 3)

Groet

Gebed

Woord van bemoediging

Lied : 'Dat ons loflied vrolijk rijze' (JdH 34: 1, 3)

Lezing uit het Oude Testament : Jesaja 60,1-6 (NBG 1951)

Lezing uit het Nieuwe Testament : Matteüs 2,1-12 (NBG 1951)

Lied : 'Daar is uit 's werelds duist're wolken' (JdH 593: 1, 3)

Overdenking

Bij het Kerstfeest horen een stal, herders, engelen en Jozef met Maria en het kind. En ook al heel lang drie koningen. Maar die worden niet genoemd in het kerstverhaal van Lukas. Daar vinden we Maria en haar kind in de kribbe, met Jozef aan haar zij, en de herders komen nadat de engelen Gods lof hebben gezongen.

Maar mensen voegen altijd hun eigen dingen toe aan een verhaal. Dus kwam de stal erbij, want daar hoort een kribbe toch thuis? Maar christenen in het Middenoosten hielden het altijd bij een grot waarin Jezus geboren zou zijn, want hun heilige monniken leefden immers ook in grotten? Ook de os en de ezel werden er bij bedacht, omdat de profeet Jesaja daarover iets gezegd had.¹

Dat er drie koningen op bezoek kwamen vertelt Lukas ook niet, maar Matteüs juist wel. Dat wil zeggen: hij vertelt het net even iets anders. Hij vertelt over *wijzen* en hij vertelt niet hoeveel het er waren.

Matteüs is over Jezus' geboorte zelf heel erg kort: *Toen Jezus nu geboren was in Betlehem in Judea* – dat is alles. Maar hij vertelt uitvoeriger over de wijzen. Letterlijk zegt hij: *magiërs*. Dat waren in die tijd geen tovenaars, maar geleerden die veel wisten van de sterren en uit die kennis soms ook voorspellingen wilden afleiden. Dus, vertelt Matteüs, was het ook *een ster* die hen naar Betlehem bracht. En daarom staat de kerstster op alle kerstkaarten en boven iedere kerststal. Bij Matteüs is er trouwens geen stal, maar gewoon een huis.²

¹ Die uitleg moeten wij nu verwerpen als anti-joods, maar gelukkig is vrijwel iedereen dat al vergeten. De kerk gebruikte Jesaja's woorden namelijk om de Joden te veroordelen om hun afwijzen van Jezus als messias. Jesaja 1,3 luidt:

*Een rund kent zijn eigenaar en een ezel de krib van zijn meester,
maar Israël heeft geen begrip, mijn volk geen inzicht.*

² Met een bepaald lidwoord ervoor: *het* huis. Dat suggereert dat het een huis was dat bij de eerste christenen nog bekend was, en ook dat de familie van Jozef niet in armoede leefde, want kennelijk hadden ze in Bethleem een huis.

Maar omdat Matteüs daarover vertelt zitten die drie wijzen stevast in de kerststal, liefst met hun kamelen erbij. Want al talloze eeuwen lang hebben de mensen de verschillende verhalen van Lukas en Matteüs in elkaar geschoven tot één verhaal. En werden sterrenkundigen stilzwijgend koningen en besloot men dat het er drie moesten zijn, want er waren toch drie geschenken voor Jezus: wierook, mirre en goud?

Zo is het kerstverhaal in de loop van de eeuwen steeds uitgebreid, aangevuld en ook wel mooier gemaakt. Want die vrome herders waren in werkelijkheid vaak dieven en rovers die niet bang waren voor een vechtpartij. En de engelen waren er niet als een stemmig koortje, maar als een hemelse strijdschaar. De engelen zongen geen vrome versjes, maar bliezen het alarm. Dat begrepen die herders juist wel en daarom lieten ze hun kudde in de steek om het kind en zijn moeder te zoeken.

Maar het zijn niet alleen de mensen in de kerk die het verhaal op hun manier hebben doorverteld, uitgelegd en aangevuld. Want ook Matteüs haalde zijn inspiratie uit andere verhalen. Om precies te zijn: Matteüs had de woorden waarmee de profeet Jesaja zijn profetie begint heel goed gehoord. En Matteüs las die woorden zó, dat ze over de geboorte van Jezus gingen.

Bij Jesaja hoorden we al de woorden die Matteüs nodig had om te vertellen over de wijzen. Daar horen we van *het licht dat de duisternis verlicht* – daar is de ster van de wijzen – van *koningen die opgaan* naar Jeruzalem – vandaar dat de wijzen al snel koningen werden – van *kamelen* – die vermeldt Matteüs niet maar de kerk heeft ze weer bijgehaald – en vooral ook van kostbaarheden: *goud en wierook* – en ook nog *mirre*, zegt Matteüs.

–

Zo gaat het met verhalen uit de bijbel. We vertellen ze steeds opnieuw, en er komen dingen bij of we vergeten andere dingen weer. Bijbelverhalen zijn nooit dood, ze blijven leven door de manier waarop wij ze doorvertellen. Het gaat er niet om of ze de feiten wel precies correct hebben, maar of ze werkelijk waar zijn. Het feit dat Jezus is geboren klopt heus. Maar dat feit zegt ons niets, totdat we zelf ervaren dat Jezus werkelijk heeft geleefd en onder ons nog steeds leeft. ‘Dat Jezus in Bethlehem geboren is betekent niets, totdat hij ook geboren is in jouw hart.’ Zo zei de Franse filosoof en mysticus Blaise Pascal het eens.

Het verhaal van de wijzen vind ik een mooi verhaal. Het vertelt mij dat ik helemaal geen bijbelgeleerde hoef te zijn om in het kind van Betlehem mijn Heer te herkennen. Het vertelt mij ook dat ik bereid moet zijn om op reis te gaan terwille van die Heer. De wijzen trekken een hele woestijn door om bij Betlehem te komen. Wat ze vinden is niet bijzonder: een kind. En er worden iedere dag duizenden kinderen geboren. Maar in dit kind herkennen zij hun Heer. Een Heer zonder macht en aanzien, een kwetsbaar kind, maar juist daarom hun Heer.

Deze reis heeft het leven van de wijzen grondig veranderd. De machtigen van hun tijd, de koningen als Herodes en de keizers als Augustus, laten ze voortaan links liggen. Hun macht geeft geen licht in de duisternis, maar dit kind juist wel. Langs een andere weg, dat betekent: als veranderde mensen, keren ze terug naar huis.

Laten wij hun verhaal altijd blijven doorvertellen. En moge het ook ons veranderen.

Amen.

Lied : ‘‘t Was nacht in Bethlems dreven’ (*JdH* 438: 1, 4, 6)

Voorbeden

Onze Vader

Slotlied : ‘Hoe zal ik u ontvangen’ (*JdH* 602: 1, 4)

Zegen